

Disonanca

Jakovljević, Lorena

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:874529>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA VIZUALNU I MEDIJSKU UMJENOST
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

LORENA JAKOVLJEVIĆ

DISONANCA

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

prof.art. Domagoj Sušac

Osijek, 2024.

Sažetak

Završni rad pod nazivom "Disonanca" predstavlja poliptih koji se sastoji od nekoliko dijelova, od kojih je najveći dimenzija 100x70 cm. Rad je apstraktan, inspiriran vodom i vođen intuitivnim procesom stvaranja, pri čemu su "disonance" tijekom izrade oblikovale konačni vizualni izraz i oblik. Kroz niz eksperimenata razvijeni su ponavljajući uzorak i stil, koji su poslužili kao podloga za daljnje slikanje akrilnim bojama u plavim tonovima. Rezultat je apstraktna kompozicija plave boje koja pobuđuje osjećaj smirenosti, nalik onome koji se osjeti prilikom uranjanja pod vodu. Ova smirenost, u kontrastu s disonantnim procesom stvaranja, proizlazi iz stanja transa tijekom rada, stvarajući poveznicu između unutarnjeg nemira i vanjskog mira. Rad naglašava tok i promjenu, a sam proces stvaranja otvara nove kreativne horizonte, omogućujući dublje razumijevanje umjetnosti, koncepta, materijala i tehnika. Kroz ovaj postupak stvoren je rad koji ima za cilj prenijeti osjećaj spokoja i introspekcije na promatrača.

Abstract

The final project titled "Dissonance" is a polyptych consisting of several parts, with the largest piece measuring 100x70 cm. The work is an abstraction inspired by water and guided by an intuitive creative process, where "dissonances" during the creation shaped the final visual expression. Through a series of experiments, a recurring pattern and style were developed, serving as a foundation for further painting with acrylics in blue tones. The result is an abstract composition in blue that evokes a sense of calm, similar to the feeling experienced when submerged underwater. This calmness, contrasted with the dissonant creative process, arises from the trance-like state during the creation, establishing a connection between inner turmoil and external peace. The work emphasizes flow and change, and the process itself opens up new creative horizons, enabling a deeper understanding of art, concepts, materials, and techniques. This work resulted in a piece that aims to convey a sense of tranquility and introspection to the viewer.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Lorena Jakovljević potvrđujem da je moj završni rad pod naslovom „Disonanca“ te mentorstvom prof. art. Domagoja Sušca rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, 09.09.2024.

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. IDEJA	1
3. TEHNIČKI DIO RADA	2
4. GORDANA BAKIĆ	5
5. GLENN BROWN	6
6. JACKSON POLLOCK	7
7. TEORIJSKI OKVIR	8
7.1. Povijesni razvoj apstraktne umjetnosti	8
7.2. Filozofska analiza slike	8
8. PLAVA BOJA: povijest, značenje i simbolika	9
8.1. Povijest plave boje	9
8.2. Simbolika i značenje	10
8.3. Duhovni i psihološki utjecaj	10
8.4. Primjeri plave boje	11
9. ZAKLJUČAK	11
10. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA	12
11. LITERATURA	12

1. UVOD

Završni rad pod nazivom "Disonanca" apstraktna je slika koja evocira osjećaj odvojenosti i podijeljenosti. Vizualna inspiracija se temelji na prirodi vode, koja izaziva spokoj i odmak od životnih izazova. Ova poveznica s vodom osigurava rad osjećajem smirenosti, ali i distanciranosti, koja se reflektira u njegovom izrazu.

Proces stvaranja rada bio je nekonvencionalan, vođen kroz brojne skice i slike koje su omogućile istraživanje oblika, boja i materijala kako bi se postigao željeni efekt. Tijekom izrade rada, stanje disonance bilo je prisutno, a oblici na slici nastali su kroz svjesno- nesvjesno praćenje unutarnjeg osjećaja i intuicije. Dominantna plava boja dodatno naglašava željeni osjećaj te pojačava simboličku povezanost s vodom.

U početnom dijelu rada fokus je na razvoju ideje i eksperimentiranju s novim pristupima, dok se kasnije istražuju izvori inspiracije i procesi koji su pridonijeli finalizaciji koncepta. Analizom tih elemenata rad pruža dublje razumijevanje veze između unutarnjeg stanja disonance i osobnog vizualnog izraza.

2. IDEJA

Rad je inspiriran predavanjem o različitim umjetnicima, pri čemu je posebno zanimanje izazvala umjetnica Gordana Bakić. Njezin jedinstveni pristup slikanju i slici potaknuo je na istraživanje spontanog procesa stvaranja, gdje se umjetnik prepušta unutarnjim impulsima. Bakićina umjetnost, koja se često bavi istraživanjem linija, oblika i slobode izraza, postavila je temeljnu nit vodilju za rad, u kojem je želja istražiti kako se intuitivni pristup može pretočiti u vizualnu formu.

U širem kontekstu, rad naglašava spontanost i individualni izraz. Kroz inspiraciju, odlučeno je osloniti se na unutarnji osjećaj i podsvjesne impulse pri stvaranju skica. Početna ideja razvijala se postupno, kroz niz skica i crteža u kojima su dominirale organske linije. Ove linije nisu bile rezultat planiranih

pokreta, već spontanih gesta koje su nastajale tijekom procesa stvaranja. Kroz te skice traženi su motivi i uzorci koji bi mogli poslužiti kao osnova za daljnji razvoj. Simbolika u radu igra ključnu ulogu. Organske linije predstavljaju tok misli, emocija i energije koji se spontano pretaču na površinu papira. Plava boja simbolizira osjećaj mira, dubine i introspekcije, ona ima bogatu simboliku u umjetnosti, često povezana s beskonačnošću, duhovnošću i meditacijom, što odgovara ideji prepuštanja i istraživanja unutarnjeg svijeta. Intuitivni pristup u radu definira se kao proces u kojem se umjetnik odriče racionalnog planiranja i dopušta da ga vodi unutarnji osjećaj. Umjesto da se unaprijed odlučuje o svakom elementu, dopušteno je da proces stvaranja teče prirodno, reagirajući na vlastite pokrete i osjećaje u trenutku. Takav pristup omogućava autentičnost i duboku povezanost s djelom, gdje svaki potez nosi osobni pečat stvaraoca. Linije, koje su prisutne u osnovnim skicama, služile su kao vodilja, ali nisu bile strogo definirane, već su se mijenjale i prilagođavale tijekom procesa rada. U završnoj fazi, boje su preuzele primarnu ulogu, pri čemu su linije postale suptilni podsjetnik na proces koji je prethodio završnoj kompoziciji.

Rad je koncipiran kao poliptih, što omogućava višeslojni prikaz ideje. Svaki panel unutar poliptiha predstavlja različitu fazu procesa, ali svi zajedno čine jedinstvenu cjelinu koja odražava dinamiku i slobodu izraza. Poliptih također omogućava različite mogućnosti postavljanja, što dodatno doprinosi ideji fleksibilnosti i otvorenosti interpretacije.

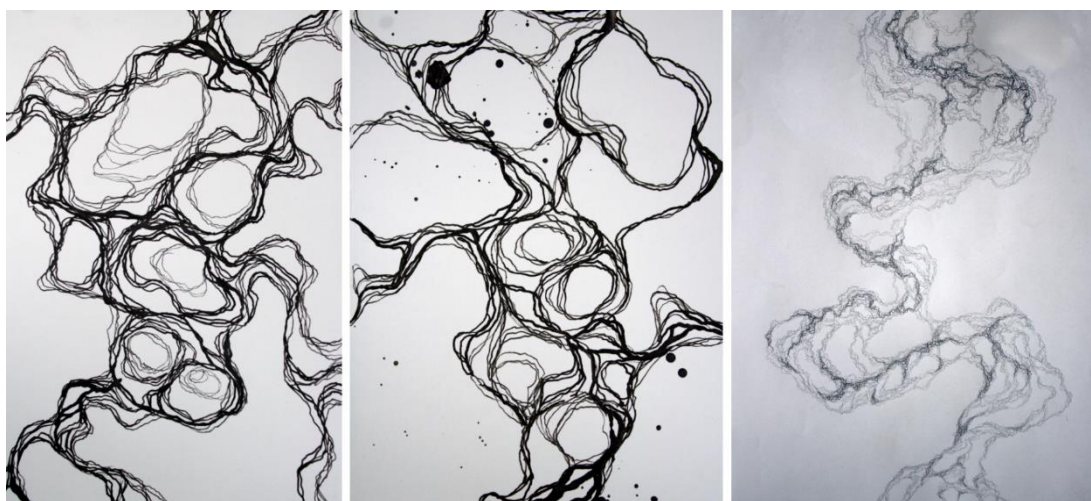
3. TEHNIČKI DIO RADA

Tehnički dio završnog rada inicijalno je inspiriran radovima Gordane Bakić te razgovorima s profesorom, što je potaknulo istraživanje i eksperimentiranje s različitim tehnikama i materijalima. Prva faza procesa uključivala je crtanje velikog broja skica u tehnici tuša (vidi slika 1.). Kroz ovaj proces razvijale su se organske linije koje su se često ponavljale i pokazale se kao najprirodniji izraz koji je bio potreban za daljnji rad. Nakon što su odabrani najzanimljiviji uzorci, isti su se ponavljali na različitim formatima kako bi se istražile sve mogućnosti tih linija. U ovoj fazi, akvarel boje na papiru su se kombinirale s tušem, rapitografima, markerima i drvenim bojama (vidi slika 2.). Ove tehnike pomogle su u stvaranju različitih tekstura i nijansi, čime su skice postale slojevitije i bogatije.

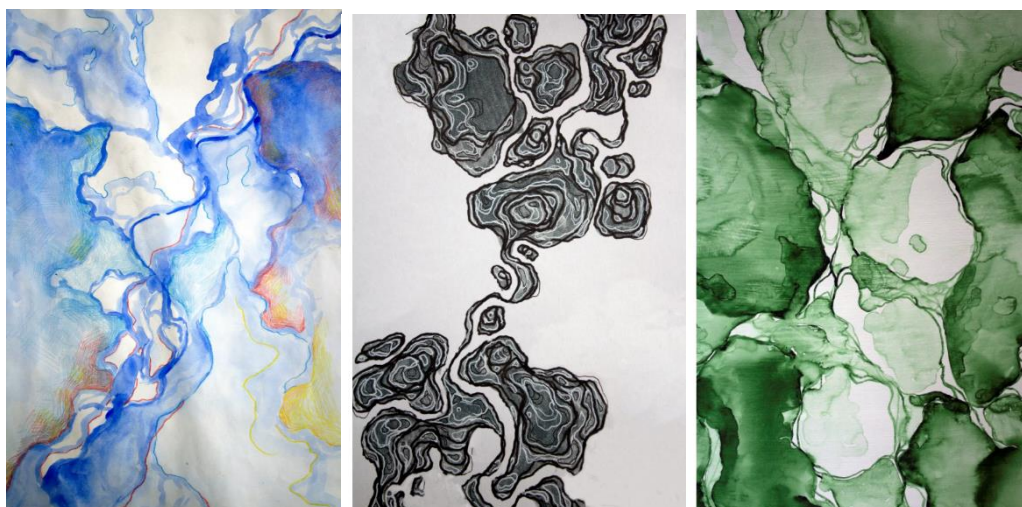
Zatim je uslijedilo eksperimentiranje s negativnim prostorima, koji su postignuti korištenjem ljepljive trake na papir ili ljepenku i špricanjem autolaka (vidi slika 3.). Ovaj postupak omogućio je stvaranje kontrasta između prostora, a zatim se crtalo ispod ili preko tih površina kako bi se dodatno naglasila dinamika kompozicije.

U završnoj fazi su korištene akrilne boje i slobodnije kompozicije. Tijekom rada s akrilom, postalo je jasno da se rad malo udaljio od prvotne ideje, pa je bilo potrebno manje pažnje posvetiti čuvanju crteža kako bi se ideja uspješno prenijela u slikarski medij. Akrilne boje su tada korištene za popunjavanje međuprostora linija, istražujući kako boja i tekstura mogu djelovati unutar tih oblika.

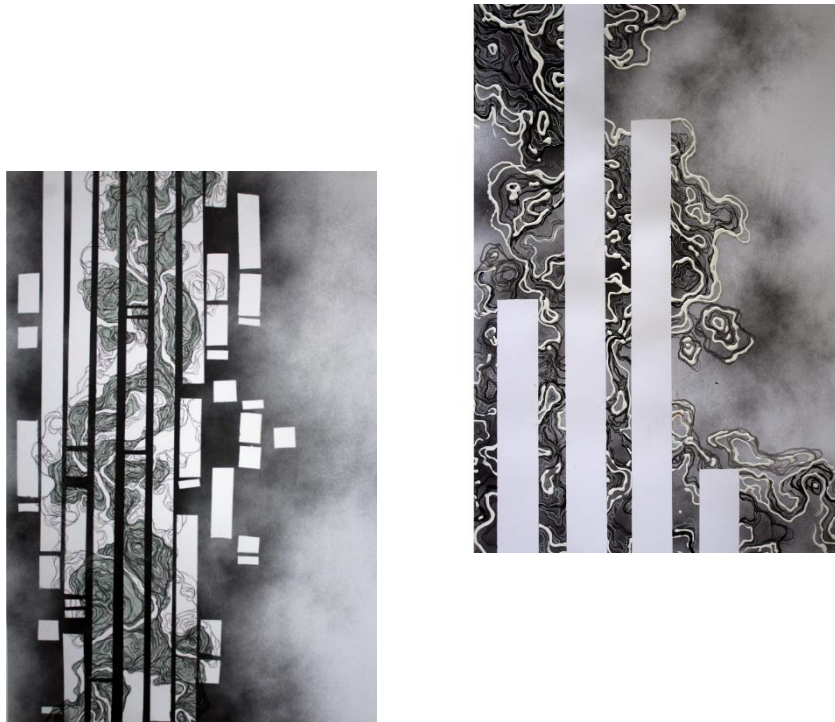
Nakon nekoliko pokušaja, odlučeno je da linije postanu podloga i vodilja za tok boje na ljepenci. Kako bi se dodatno naglasila sloboda i fluidnost rada, rad je zamišljen kao poliptih. Ovaj pristup omogućuje vizualno zanimljiviji prikaz i pruža mogućnost igranja s postavom rada, te mu daje veću slobodu i mogućnost izlaska iz formata. Poliptih dopušta različite konfiguracije, što naglašava igru između kontrole i spontanosti, te stvara dinamičan odnos između rada i prostora u kojem je izložen (vidi slika 4.).

Slika 1. Početne skice za završni rad, tuš i olovka

Slika 2. Akvarel skice kombinirane s drvenim bojcama/rapitografima/flomasterima/tušem

Slika 3. Skice s negativnim prostorom; autolak, rapitografi, markeri, ljepljiva traka

Slika 4. Završni rad

4. GORDANA BAKIĆ

Inspiracija za rad "*Disonanca*" proizašla je iz analize i promišljanja o djelima Gordane Bakić, koja je bila ključna u početnoj fazi stvaranja skica i razvoja ideje. Gordana Bakić je istaknuta hrvatska umjetnica, poznata po svom inovativnom pristupu apstraktnoj slici. Njezina djela karakteriziraju složene linijske strukture i organski oblici, istražujući prostor i boju na inovativan način (vidi slika 5.).

Jedna od značajnih izložbi koja je prikazala njen rad bila je izložba pod nazivom "*Nepromjenjiv oblik*", održana u galeriji Klovićevi dvori. Ova izložba, koja je predstavila radove iz iste serije, bila je poznata po tome što je Bakić kroz svoje radove istraživala transformaciju i stalnost oblika u apstraktnoj formi. Njezini radovi u ovoj seriji uključivali su detaljno iscrtane prostore i linije koje su se protezale preko cijelih ploha, stvarajući složene vizualne efekte i dinamiku.

Na izložbi "*Nepromjenjiv oblik*", Bakić je pokazala kako linije i oblici mogu stvarati osjećaj dubine i složenosti, koristeći intuitivni pristup i slobodno oblikovanje. Ovi radovi poslužili su kao važan izvor inspiracije za razvoj vlastitih skica i ideja. Kroz analizu njezinih radova, uočeno je kako su organički oblici i dinamične linije korištene za stvaranje vizualnih mreža koje su se širile i povezivale u cjelovite prikaze.

Inspirirane njenim radom, razvijene su brojne skice i crteži koji su istraživali slične elemente. Intuitivni pristup korišten u Bakićinom radu poslužio je kao temelj za eksperimentiranje s bojama, oblicima i materijalima. Razvijeni uzorak i tehnike u radu "*Disonanca*" odražavaju slobodan i spontan način stvaranja, premda je konačni vizualni izraz drugačiji od onoga što je prikazano u Bakićinim radovima.

Kroz ovaj rad, istražena je povezanost između unutarnjih umjetničkih impulsa i vanjskih vizualnih prikaza, nastavljajući istraživanje metoda koje su proizašle iz utjecaja Gordane Bakić. Rad "*Disonanca*" nastoji odražavati temeljne principe intuicije i slobode u stvaranju, koji su karakteristični za njezinu umjetnost.

Slika 5. Gordana Bakić; Objekt 4; 2011.; akril na platnu; 150x400 cm

5. GLENN BROWN

Rad "Disonanca" također crpi inspiraciju iz djela britanskog umjetnika Glenna Browna, poznatog po svojoj jedinstvenoj upotrebi boja i tehnici u kojoj spaja i prepliće različite nijanse. Brownova djela često istražuju granice između figuracije i apstrakcije, koristeći boju kao primarni medij za stvaranje iluzije dubine i teksture.

Jedan od najupečatljivijih aspekata Brownova rada jest način na koji koristi boje. Umjesto klasičnog "blendanja" tonova, Brown koristi tehniku gdje su boje slagane i povezane na način koji stvara dojam topljenja i spajanja, ali bez gubitka individualnosti svake nijanse. Ova tehnika rezultira slikama u kojima su prijelazi između boja iznimno fluidni i organski, stvarajući efekt koji podsjeća na otopljene površine ili rastaljene materijale (vidi slika 6.). Boje se na njegovim radovima doimaju kao da se preklapaju i prožimaju, stvarajući gotovo skulpturalnu teksturu koja unosi dubinu i život u površinu platna.

Ovaj pristup bio je ključan za razvoj kolorističke palete u radu "Disonanca". Inspiriran Brownovim radovima, boje su nanese slojevito, na način da se međusobno prožimaju, a da pritom zadrže svoj vlastiti karakter. Umjesto klasičnog miješanja ili tonskog modeliranja, tonovi plave boje u radu "Disonanca" djeluju kao da se prirodno spajaju i prelijevaju jedan u drugi, stvarajući efekt kretanja i dubine. Ovaj postupak omogućava stvaranje dinamike i napetosti unutar slike, gdje se boje doimaju živima i u neprekidnoj transformaciji.

Kroz istraživanje i primjenu slične tehnike, rad "Disonanca" nastoji prenijeti osjećaj fluidnosti i spontanosti, s naglaskom na organsko spajanje tonova, što je direktno inspirirano tehnikom Glenna Browna. Korištenje boja na ovaj način doprinosi cjelokupnom dojmu rada, stvarajući vizualno iskustvo koje poziva promatrača na dublje istraživanje i refleksiju.

Slika 6. Glenn Brown; detalj slike "Poor Art, 2016"; ulje na ploči; 108.5 x 74 cm

6. JACKSON POLLOCK

Jackson Pollock, jedan od najznačajnijih predstavnika apstraktnog ekspresionizma, poznat je po svojoj revolucionarnoj tehnici slikanja "drip" tehnikom, kojom je boju kapao, prskao ili prosipao po platnu¹. Njegov pristup slikanju oslanjao se na intuitivno izražavanje unutarnjih stanja, a njegova djela često su rezultat spontanih pokreta tijela u odnosu na platno (vidi slika 7.). Ovaj način rada omogućio mu je stvaranje dinamičnih, slojevitih kompozicija koje su se oslanjale na energiju i slobodu izraza. Pollockova metoda radikalno je redefinirala ulogu umjetnika u procesu stvaranja, fokusirajući se na samu akciju slikanja kao ključni dio umjetničkog djela². Ova tehnika naglašava fizički čin slikanja, gdje je svaki potez rezultat instinktivnog odgovora na materijal i površinu. Pollock nije pokušavao kontrolirati konačni ishod, već je dopuštao da rad sam sebe vodi kroz proces stvaranja.

Povezanost između Pollockovog rada i ovog završnog rada očituje se u pristupu prema slobodi izraza i intuitivnosti u procesu stvaranja. Slično kao Pollock, korištena je metoda koja naglašava spontanost i nesputanost, što je dovelo do stvaranja organskih linija koje su rezultat intuitivnog procesa. Eksperimentiranje s materijalima, poput tuša, akvarela, rapitografa, autolaka i akrila, te tehnike poput negativnog prostora, dodatno su doprinijeli stvaranju djela koje se temelji na slobodnoj igri boja, linija i tekstura. Pollockov utjecaj može se vidjeti u odluci da se ne zadržava stroga kontrola nad crtežom i kompozicijom, već se dopušta da se rad razvija na temelju spontanijih reakcija na materijal i površinu. Ova sloboda izraza omogućila je istraživanje granica između kontroliranih i nekontroliranih elemenata u umjetničkom djelu, što je u konačnici rezultiralo stvaranjem djela koje, poput Pollockovih, naglašava važnost procesa i intuitivnosti u umjetničkom izrazu.

Osim toga, odluka da rad bude koncipiran kao poliptih, koji omogućuje različite konfiguracije i postavke, također odražava Pollockovu ideju o umjetničkom djelu kao živom procesu, koji se može mijenjati i razvijati ovisno o kontekstu u kojem je izložen. Na taj način, rad ne postaje samo rezultat, već i kontinuirani dijalog između umjetnika, materijala i prostora.

¹Michael P. Hearn, *Jackson Pollock: An American Saga* (New York: William Morrow and Company, 1985).

²Michael P. Hearn, *Jackson Pollock: An American Saga* (New York: William Morrow and Company, 1985).

Slika 7. Jackson Pollock; Broj 18; 1950.; Ulje i emajl na masonitu; 56x56,7 cm

7. TEORIJSKI OKVIR

7.1. Povijesni razvoj apstraktne umjetnosti

Apstraktna umjetnost nastala je kao odgovor na promjene u društvu i kulturi krajem 19. i početkom 20. stoljeća, kada su umjetnici poput Wassilyja Kandinskog i Pietta Mondriana počeli istraživati mogućnosti prikazivanja duhovnih i emocionalnih stanja kroz boje, linije i geometrijske oblike. Ovaj pravac odbacuje direktno prepoznavanje oblika, umjesto toga fokusirajući se na subjektivni doživljaj promatrača. Takav je pristup otvorio put lirskoj apstrakciji koja se razvija nakon Drugog svjetskog rata.

Kao što Šuvaković navodi, apstraktna umjetnost se razvijala kroz nekoliko faza, od „abstraktne ekspresije“ do „lirskih apstrakcija“ koje su označavale prelazak od strogo strukturiranih formi ka emocionalnijem izrazu³. Lirska apstrakcija, na čelu s umjetnicima kao što su Hans Hartung, Zao Wou-Ki i Pierre Soulages, naglašava ekspresivnost linije i boje. Ovi umjetnici razvijaju slobodne, gotovo kaligrafske poteze koji prenose osobne emocije i intuitivne reakcije na platno. Upravo taj emotivni i intuitivni pristup sličan je onome primijenjenom u radu „Disonanca“, gdje organski oblici i plavi tonovi odražavaju emocionalne doživljaje.

7.2. Filozofska analiza slike

Filozofija slike bavi se pitanjima percepcije, reprezentacije i značenja unutar vizualne umjetnosti. Maurice Merleau-Ponty, jedan od ključnih teoretičara percepcije, razmatra sliku kao medij kroz koji promatrač stupa u dijalog s vidljivim svijetom. Prema Merleau-Pontyju,

³ Šuvaković, Miško. Pojmovnik suvremene umjetnosti. Institut za suvremenu umjetnost, 2020., str. 47-49.

slika nije puka reprodukcija stvarnosti, već iskustvo koje transformira stvarnost u novi oblik percepcije. U kontekstu „Disonance“, slika postaje sredstvo istraživanja odnosa između unutarnjeg doživljaja i vanjskog prikaza⁴.

Dekonstrukcija, koncept koji je popularizirao Jacques Derrida, igra ključnu ulogu u postmodernom razmišljanju o umjetnosti. Dekonstrukcija ne nastoji uništiti značenje, već razotkriti slojevitost i kontradikcije unutar samog sustava značenja. U radu „Disonanca“, dekonstrukcija se manifestira kroz odnos između linija i boja koje su slojevito nanesene, stvarajući vizualni ritam koji istovremeno sugerira harmoniju i sukob. To vodi do dubljeg razumijevanja same slike kao mjesta gdje se susreću nespojivi elementi⁵.

Roland Barthes u svom djelu „Smrt autora“ uvodi ideju da značenje umjetničkog djela ne proizlazi isključivo iz namjere autora, već iz interakcije između djela i publike. U tom kontekstu, recepcija postaje ključna za razumijevanje kako „Disonanca“ funkcionira kao otvoreno polje interpretacija. Plavi tonovi i dinamične linije djeluju na gledatelje individualno⁶.

8. PLAVA BOJA: povijest, značenje i simbolika

8.1. Povijest plave boje

Plava boja ima bogatu i kompleksnu povijest koja seže tisućama godina. U drevnim civilizacijama, plava je bila rijetka i dragocjena zbog poteškoća u njenom stvaranju. Najraniji poznati plavi pigment, egipatski plavi, korišten je u starom Egiptu oko 2500. godine prije Krista. Ovaj pigment, napravljen od kalcijevog silikata s dodatkom bakra, bio je korišten u umjetnosti i dekoraciji⁷.

U staroj Grčkoj i Rimu, plava boja bila je relativno rijetka i skupa. Tek u srednjem vijeku, plava boja postala je simbol božanske prisutnosti u kršćanskoj umjetnosti, osobito zbog upotrebe lapis lazulija, dragocjenog kamena koji je mljeven u plavi pigment poznat kao "ultramarin". Ovaj pigment bio je izuzetno skup i često rezerviran za prikazivanje važnih religijskih figura i svetih scena⁸. S razvojem moderne kemijske industrije u 19. stoljeću, proizvodnja plavih pigmenata postala je komercijalnija. Prvi sintetički plavi pigment, poznat kao "pruski plavi", otkriven je

⁴ Šuvaković, Miško. Pojmovnik suvremene umjetnosti, str. 110-113

⁵ Šuvaković, Miško. Pojmovnik suvremene umjetnosti, str. 133-136

⁶ Šuvaković, Miško. Pojmovnik suvremene umjetnosti, str. 142-145

⁷ The history of blue pigments in the Fine Arts — painting, from the perspective of a paint maker Steven Patterson CEO, Derivan Pty. Ltd., Sydney

⁸ Conrad Rudolph, A Companion to Medieval Art: Romanesque and Gothic in Northern Europe (Hoboken: John Wiley & Sons, 2019)

početkom 18. stoljeća, a nakon toga su uslijedili "kobalt plavi" i "cerulean plavi". Ovi novi pigmenti omogućili su umjetnicima veći pristup i fleksibilnost u primjeni plave boje⁹.

8.2. Simbolika i značenje

Plava boja ima duboku simboliku i emocionalnu vrijednost u različitim kulturama i kontekstima. Ona se često povezuje s osjećajem mira, smirenosti i stabilnosti. Njena hladna, smirujuća priroda čini je idealnom za stvaranje opuštajuće atmosfere u interijerima, kao i u dizajnu logotipa i brendova¹⁰. Plava boja često se koristi u terapijskim okruženjima za smanjenje stresa i promicanje opuštanja. U poslovnom svijetu, plava boja simbolizira pouzdanost, profesionalizam i ozbiljnost. Često se koristi u korporativnim logotipima, uniformama i poslovnim odijelima zbog njenog utjecaja na percepciju kompetentnosti i integriteta. U kršćanskoj umjetnosti, plava boja predstavlja božanstvo, vječnost i duhovnu dubinu. Korištena je za prikazivanje svetih figura i nebeskih aspekata, simbolizirajući transcendenciju i božansku prisutnost¹¹. Međutim, simbolika plave boje nadmašuje vjerski kontekst i obuhvaća šire duhovne i psihološke dimenzije.

8.3. Duhovni i psihološki utjecaj

Plava boja često se povezuje s introspekcijom i unutarnjim mirom. U različitim filozofijama i duhovnim praksama, plava boja simbolizira dublje razine svjesnosti i meditacije. Njena smirujuća priroda pomaže u usmjeravanju pažnje prema unutarnjem svijetu, olakšavajući duhovnu refleksiju i samoproučavanje. Plava boja također simbolizira povezanost s nečim većim od sebe, kao što su univerzalne istine ili viši duhovni ciljevi. U mnogim tradicijama, plava se koristi za označavanje stanja transcendencije ili povezanosti s duhovnim dimenzijama, nudeći osjećaj proširenja svijesti i duhovne povezanosti. Plava boja ima značajan utjecaj na ljudsku psihu, poznata je po svojoj sposobnosti da smanji stres i poboljša koncentraciju. U mnogim terapijskim kontekstima, plava se koristi za stvaranje opuštajuće atmosfere koja pomaže u smanjenju tjeskobe i napetosti. Psihološki, plava boja može inducirati osjećaj smirenosti i povjerenja, što je korisno u različitim područjima, od dizajna interijera do vizualne umjetnosti. Osim što doprinosi osjećaju smirenosti, plava boja također može potaknuti kreativnost i inspiraciju. U umjetničkim i kreativnim okruženjima, plava boja često se koristi za

⁹ The history of blue pigments in the Fine Arts — painting, from the perspective of a paint maker Steven Patterson CEO, Derivan Pty. Ltd., Sydney

¹⁰ <https://www.clementinedraws.com/post/the-power-of-colour-psychology>

¹¹ liturgijsko pastoralni list; ŽIVO VRELO; Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji; god. XXIII.;2006. ; Tema; liturgijske boje; str.14

poticanje slobodnog izraza i inovativnog razmišljanja. Njezin umirujući utjecaj može pomoći u stvaranju okruženja koje favorizira kreativni proces i intelektualnu jasnoću.

8.4. Primjeri plave boje

Pablo Picassoova plava faza (1901-1904) koristi plavu boju za izražavanje dubokih emocija, tjeskobe i melankolije. U djelima kao što su "Stari gitarsist" i "Žena s pomračenim očima", plava boja naglašava osjećaj patnje i izolacije, stvarajući snažan emocionalni utjecaj¹². Claude Monet koristi plave tonove u svojim radovima kao što su "Zbirka Nymphs" za prikazivanje promjena u svjetlu i atmosferi. Plava boja pomaže u stvaranju osjećaja dubine i varijacije, te doprinosi vizualnoj harmoniji i emocionalnom utjecaju slika. U apstraktnoj ekspresionističkoj školi, Jackson Pollock koristi plavu boju kako bi stvorio složene kompozicije koje ističu slobodu i energiju. Plava boja često služi kao ključni element u njegovim radovima, dodajući dinamiku i emotivnu složenost. "Rapsodija u plavom" Georgea Gershwinu iz 1924. godine, iako glazbeno djelo, nosi simboliku plave boje u svom nazivu. Ova skladba, koja spaja elemente klasične glazbe s jazzom, evocira osjećaj slobode i kreativnosti kroz svoje ime. Plava boja, kao simbol slobode i introspekcije, reflektira se u emotivnom i ekspresivnom karakteru skladbe. Plava boja, sa svojom bogatom poviješću, dubokom simbolikom i emocionalnim utjecajem, ima značajnu ulogu u umjetnosti i svakodnevnom životu. Kroz primjere iz različitih umjetničkih perioda i stilova, kao što su Picassoova plava faza i impresionistički radovi, vidimo kako plava boja može biti korištena za izražavanje složenih emocija i stvaranje estetski bogatih kompozicija. Plava boja nastavlja biti ključni element u vizualnoj umjetnosti, dizajnu i kulturi, pružajući bogatstvo značenja i utjecaja.

9. ZAKLJUČAK

Zaključak završnog rada pod nazivom "Disonanca" oslanja se na istraživanje intuitivnog pristupa umjetničkom stvaranju, gdje se kroz likovni proces promatra odnos kontroliranog i spontanog. Kroz brojne skice i eksperimentiranje s različitim materijalima, razvijen je uzorak ponavljajućih organskih linija koje su postale temelj za završni rad u plavim tonovima .

Proces rada pokazao se izazovnim, ali istovremeno poticajnim, jer je omogućio oslobađanje od straha pred praznim prostorom, greškama i eksperimentiranjem. Nastali rad odražava uspješnu primjenu intuitivnosti i spontanosti, gdje su slojevi plave boje korišteni kako bi se stvorila vizualna harmonija koja istovremeno spaja i zadržava individualnost elemenata. Tijekom stvaranja, rad se razvio iz skice u samostalno likovno ostvarenje, što je omogućilo daljnje istraživanje kreativnih mogućnosti i oslobađanje od konvencionalnih ograničenja u procesu

¹² <https://www.grottonetwork.com/stories/beauty-in-picassos-blue-period>

rada. Ovaj proces doveo je do otkrivanja novih dimenzija kreativnosti i postao je važan korak u daljnjem umjetničkom razvoju. Završni rad tako ne predstavlja samo rezultat tehničke izvedbe, već i dokaz odlučnosti u odstupanju od komforne zone, kao i potencijal za daljnje istraživanje apstraktnog i suvremenog slikarstva.

10. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA

Slika 1. Početne skice za završni rad, tuš i olovka

Slika 2. Akvarel skice kombinirane s drvenim bojicama/rapitografima/flomasterima/tušem

Slika 3. Skice s negativnim prostorom; autolak, rapitografi, markeri, ljepljiva traka

Slika 4. Završni rad

Slika 5. Gordana Bakić; Objekt 4; 2011.; akril na platnu; 150x400 cm

Slika 6. Glenn Brown; detalj slike 'Poor Art, 2016'; ulje na ploči; 108.5 x 74 cm

Slika 7. Jackson Pollock; Broj 18; 1950.; Ulje i emajl na masonitu; 56x56,7 cm

8. LITERATURA

- Bakić, Gordana. *Art magazin Kontura*. Urednik: Marijan Špoljar. Zagreb, 2015.
- Godfrey, Tony. *Painting Today*. London: Phaidon Press, 2009.
- Hearn, Michael P. *Jackson Pollock: An American Saga*. New York: William Morrow and Company, 1985.
- Liturgijsko-pastoralni list. *Živo Vrelo*. Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji, god. XXIII., 2006. Tema: liturgijske boje.
- Myers, Terry R., ed. *Painting: 100 Contemporary Artists*. Köln: Taschen, 2009.
- Šuvaković, Miško. *Pojmovnik suvremene umjetnosti*. Zagreb: Horetzky, 2005.
- "The Power of Colour Psychology." Clementine Draws.
<https://www.clementinedraws.com/post/the-power-of-colour-psychology>
- "Beauty in Picasso's Blue Period." Grotto Network.
<https://www.grottonetwork.com/stories/beauty-in-picassos-blue-period>